

Ten eerste

Tijdens de eerste coronagolf bleven de verpleeghuizen lange tijd onzichtbaar. Alle aandacht ging uit naar ziekenhuizen en ic's. Maar hoe gaat het daarbinnen tijdens de tweede golf? **Maud Effting** liep mee in het verpleeghuis Nazareth in Best. 'Dit is een fucking noodsituatie.'

Foto's **Aurélie Geurts**

Foto boven: verzorgenden Mariëlle Pas (links) en Hariëtte de Bresser trekken hun beschermende kleding aan. Foto onder: even een bewoner geruiststellen.

'Mogen ze niet komen?', zegt de man tegen verzorgende Hariëtte de Bresser. Hij wil weten waarom hij zijn familie niet meer ziet. Hij zit nu al een paar dagen alleen op zijn kamer, hier in het verpleeghuis Nazareth in Best. Waar blijft zijn dochter? En zijn zoon? 'Ze mogen wel komen, maar liever niet', zegt Hariëtte. 'Wat?', zegt hij. Hij is bijna doof. En dementerend. 'LIEVER NIET', roept Hariëtte zo hard als ze kan. 'Je hebt een virus.' 'Een wat?', zegt hij. Hariëtte buigt zich nog wat dichter naar hem toe. 'EEN VIRUS', schreeuwt ze in zijn oor. 'Je bent besmettelijk.' Schouder aan schouder zitten ze op de bank, Hariëtte ingepakt in schort, bril en masker. Liefdevol wrijft ze over zijn rug. Afstand houden - dat gaat nu even niet. De man kijkt teleurgesteld. 'Ik heb geen virus', zegt hij. 'Jawel', schreeuwt Hariëtte. 'Ik snap het niet', zegt hij. 'Flauwekul. Ik ben helemaal niet ziek.' Hariëtte zucht onhoorbaar. Haar patiënt heeft gelijk: hij is positief getest op corona, maar hij heeft geen verschijnselen. 'Dat is ook niet goed te snappen', schreeuwt ze vanachter haar mondkapje. Een paar dagen eerder hebben ze zijn

kamer dichtgedaan, om te voorkomen dat hij andere bewoners zou besmetten. Maar daarop begon hij vanachter zijn deur heel hard 'Help, help' te roepen. Nu staat de deur op een kier. En ontsnapt hij af en toe met zijn rollator.

Een minuut later begint het hele gesprek opnieuw. 'Mogen ze niet komen?', vraagt de man. Geduldig herhaalt Hariëtte alles. Ze vertelt dat hij nog een paar dagen op zijn kamer moet blijven.

Even is het stil. En dan begint het gesprek weer van voor af aan. Als Hariëtte de kamer verlaat, kijkt hij haar wanhopig aan. 'Kom je nog terug?', vraagt hij. 'Wanneer kom je?'

Hij blijft achter op zijn bank. Met Chantal Janzen op de tv.

Tijdens de eerste coronagolf bleven de verpleeghuizen lange tijd onzichtbaar. Alle aandacht ging naar de ziekenhuizen en naar de ic's. Net zoals nu in de tweede golf.

De oorzaak was duidelijk: verpleeghuizen zaten op slot en behalve het personeel wist niemand wat er precies gebeurde. Ook de bescheidenheid van de sector speelde mee: verpleeghuizen zijn niet de plek voor de macho's van de zorg.

Maar wat speelt zich daarbinnen eigenlijk af tijdens de nieuwe coronagolf? Het is een van de redenen dat *de Volkskrant* toestemming heeft gekregen van verpleeghuis Nazareth in Best om mee te lopen. Bijna twee weken zijn we op 'pg', de psychogeriatrische afdeling met vooral vergevorderd dementerende

'Ga maar naar je vrouw toe. Het is goed'

Corona in verpleeghuis **Ten eerste**

Beschermende kleding met mondkapje, handschoenen en bril is verplicht. Foto boven: op de afdeling wordt een extra koelkast geplaatst voor de maaltijden.

den. Van tevoren was er geen enkele besmetting. Maar vanaf de eerste dag begon het. En werd het almaar erger.

HET TELEFOONTJE

Verzorgende Hariëtte krijgt het telefoontje op de gang: de medewerker van de Arbodienst. Ze staat stil, voor de eerste keer vandaag.

'Oh', zegt ze, leunend tegen de muur. De vrouw vertelt dat Hariëtte positief getest is op corona; ze moet naar huis. En wel nu. Of ze even alles uit haar handen wil laten vallen. De afdeling is 'rood': er zijn besmettingen onder bewoners en personeel.

Hariëtte voelt al een paar dagen 'iets vaags': een beetje keelpijn. Gisteren is ze getest. Officieel had ze thuis de uitslag af moeten wachten. Maar voor haar afdeling is dat helemaal geen optie: er is niet genoeg personeel. Bovendien is Hariëtte van het type: nooit zeuren, altijd doorgaan. Met mondkapje en handschoenen werkte ze verder. In de zestien jaar dat ze hier werkt, was ze precies twee dagen ziek.

'Kom even hier', roept ze naar haar collega's. 'Ik moet iets zeggen.'

Op de gang staat iedereen om haar heen. Vanavond zullen ze met één man minder verder moeten. En er dreigt meer: de afgelopen dagen testen steeds meer zorgmedewerkers in Nazareth positief. Waar het vandaan komt? Niemand die het nog weet.

'Strak zit dat virus overal in het dorp', zegt iemand.

Door alle commotie komt de patiënt van Hariëtte - besmet en al - uit zijn kamer gewandeld. Het is helpende Diana die hem ziet. 'Kom eens', zegt ze. En ze pakt hem zacht bij de arm.

ZUURSTOFSLANGETJE

Die avond gaat het mis bij een tweede bewoner: een vrouw.

Koortsig staart ze naar het plafond. Haar hand tikt steeds wilder tegen haar been. Helpende Diana drukt de hand zachtjes op de deken. Ze heeft aangeboden vanavond langer door te werken.

'Ik kom meten hoeveel zuurstof je in je bloed hebt', zegt ze.

De vrouw kijkt haar aan. 'Dabbiedoebiedoe', zegt ze. 'Dabbiedabbiedee.'

'Je hebt koorts', zegt Diana.

De bewoonster ademt snel. De hele dag heeft ze stilletjes in haar stoel gezeten en is ze niet uit haar kamer gekomen. Haar eten heeft ze laten staan. Het is niet duidelijk of ze begrijpt wat Diana zegt. Diana zet het zuurstofmetertje op haar wijsvinger en kijkt.

Niks.

De vingers van de vrouw zijn te koud om iets te meten - iets wat vaak voorkomt bij ouderen. Eerder heeft Diana nog tegen de verpleegkundige gezegd dat ze dat eigenlijk helemaal niet mag, zuurstof meten. Maar de verpleegkun-

dige haalde haar schouders op. 'Dit is een spoedgeval', zei ze.

Diana schuift het metertje om de volgende vinger. En de volgende. Tot ze uiteindelijk een getal heeft: 83 procent. Dat is zo laag dat de vrouw snel extra zuurstof moet krijgen.

Even later komt Diana samen met de verpleegkundige de kamer in. Ze kijken elkaar aan en ze weten het allebei: deze patiënte kan uithalen als ze de situatie niet begrijpt. Als zorgmedewerkers maken ze dat allebei regelmatig mee. Soms slaat iemand er ineens op. Daarom zijn ze getraind om te allen tijde rust uit te stralen, wat er ook gebeurt.

'We gaan een slangetje in je neus doen', zegt Diana opgewekt. 'Dan krijg je meer zuurstof.'

Inwendig zetten ze zich schrap. 'Dabbiedoebiedee', zegt de vrouw. 'Ja, ja, ja.'

Diana houdt de hand van haar patiënte vast. Maar als de verpleegkundige de zuurstofslangetjes in haar neus probeert te doen, schudt de patiënte haar hoofd heen en weer. Angstig schuift ze steeds verder naar achteren. Hier moet ze niets van hebben.

'Dabbiedabbiedee', zegt ze steeds sneller. 'Nee, nee, nee.' Ze vloekt.

Ineens trekt de verpleegkundige haar hand weg. De patiënte probeert haar te bijten.

Ze zeggen niets. Even later lopen ze samen de kamer uit, terwijl de patiënte hijgend door het zuurstofgebrek achter-

blijft. Bij de deur hangt een foto van haar in andere tijden. Stralend kijkt ze in de lens: een knappe vrouw met een intelligente oogopslag.

'IK WIL NAAR MIJN MOEDER'

Ondertussen zitten in de huiskamer zes bewoners aan een tafel. Ze zwijgen. De zogeheten 'huiskamerdienst' is vanavond in het niets opgelost: er is even niemand om continu bij hen te zijn, zoals normaal. Ze wachten tot ze naar bed worden gebracht. Allemaal voelen ze dat er iets aan de hand is. Maar wát?

'Weet iemand waar mijn kamer is?', vraagt een man. Hij loopt al de hele avond rondjes met zijn rollator. 'Ik wil naar mijn moeder', zegt een andere vrouw. 'Morgen ben ik weg hier.'

Eén patiënt is zo moe dat hij aan tafel in slaap valt. Een ander maakt zich zorgen over zijn bedtijd: 'Ik moet om half negen naar bed.'

'Het komt allemaal goed', zegt Diana. Normaal doen verzorgenden spelletjes met bewoners, drinken ze koffie, gaan ze wandelen, knutselen of zingen. Maar daarvoor is nu geen tijd. Van een afstand probeert Diana alles in de gaten te houden. 'Als je niet oplet, dan kunnen ze gekke dingen doen', zegt ze. 'Laatst had

Als het echt nijpend wordt en ik kan geen personeel meer vinden, dan bel ik defensie

Katinka van Bortel bestuurder van zorggroep Archipel

